

Täysistunto

Perjantai 17.4.2020 klo 13.02—16.18

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 44/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

13.42 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Näinä haastavina aikoina on hienoa, että voimme tehdä konkreettisia parannuksia ja helpotuksia ihmisten arkeen ja elämään. Koronaviruspandemia on aiheuttanut monille kansalaisille ja perheille huolta toimeentulosta ja pärjäämisestä. Näillä muutoksilla hallitus pyrkii helpottamaan ulosotossa olevien asemaa.

Nyt käsillä olevan esityksen tavoitteena on helpottaa ulosoton asiakkaan asemaa. Kynnystä saada helpotuksia ja joustoa maksuihin madalletaan. Hallituksen esityksellä selkiytetään, mitä joustoja ja helpotuksia ulosoton asiakkaan on mahdollista saada koronakriisin johdosta. Väliaikaisella lailla voidaan näin ollen paremmin ottaa huomioon poikkeusajan erityispiirteet.

Tavoitteena on myös väliaikaisesti lieventää ulosottomenettelyn joutuisuusvaatimusta. Tämä tarkoittaa, että koronaviruksen ja poikkeustilan aiheuttama väliaikainen kyvyttömyys tehdä suorituksia ulosottoon ei saisi johtaa välittömästi maksuhäiriömerkintään. Ulosottomiehellä säilyisi kuitenkin edelleen tapauskohtainen harkinta muuttaa tai rajata tämän lain perusteella annettuja lisäaikoja ja helpotuksia, jos olosuhteet sitä edellyttävät. Tältä osin ulosottokaaren perussäännökset pysyisivät kaikilta osin voimassa. Näin pystytään ulosotossa turvaamaan molempien osapuolten oikeuksia myös poikkeusoloissa.

Värderade talman! Under dessa exceptionella omständigheter är det viktigt att vi kan göra konkreta förbättringar som underlättar människors vardag och det dagliga livet. Målsättningen med den här propositionen är att underlätta situationen för dem som är i utmätning. Tröskeln sänks för att få lättnader eller mer flexibilitet i utsökningsförfarandet. Därmed blir det tydligare för utmätningens kunder vilka alternativ det finns till följd av coronakrisen. Via den temporära lagen kan man bättre beakta särdragen under undantagsperioden. Ett ytterligare syfte är att temporärt lindra kravet på skyndsamhet i utsökningsförfarandet. Tillfällig oförmåga att uppfylla betalningsförpliktelse till följd av coronaviruset och un-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2020 vp

dantagsförhållandet får inte omedelbart leda till en anteckning i registret över betalningsstörningar.

Utmätningssmannen skulle fortsättningsvis behålla sin rätt till prövning från fall till fall att ändra eller begränsa de tilläggstider och lättnader som beviljats med stöd av den här lagen om omständigheterna det kräver. Till denna del förblir utsökningsbalkens grundläggande bestämmelser i kraft till alla delar. På detta sätt kan man i utsökningsförfarandet trygga båda parternas rättigheter också under undantagsförhållanden.

Arvoisa puhemies! Velalliselle tässä laissa tarkoitettu ulosmittauksen rajoittaminen ja huojentamiset helpottavat pääsemään yli ahdingosta, jonka nämä poikkeusolot ovat aiheuttaneet talouteen. Nopea toipuminen poikkeuksellisesta tilanteesta on sekä ulosoton velkojan että velallisen etu.

Väliaikaisen lain ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian. Laki olisi voimassa 31. päivään lokakuuta 2020 saakka.

13.46 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Oma arvioni on positiivinen, koska tässä hallitus nimenomaan reagoi tähän erittäin vaikeaan tilanteeseen, koska me vielä sen rumemman konkurssi- ja ulosmittausasian äärellä olemme sitten tämän viruksen taannuttua ja kun päästään normaaliin elämään, mutta näitten velallisten asema siinä tulee olemaan erittäin kova ja vaikea. On hyvä, että nyt reagoidaan tässä olemassa olevassa tilanteessa.

Ihan muutamia huomioita, mitä tässä esityksessä on ollut, mitkä tuntuvat hyvälle.

Eli on kuitenkin huomioitu se olennainen heikentyminen, jolloin voidaan päästä tämän menettelyn piiriin. Totta kai tässä tilanteessa me tiedämme, että on tuhansia ja taas tuhansia lomautettuja työntekijöitä. Osa on ulosotossa ja tulot pienenevät, ja silloin pitää reagoida siihen, kun ollaan ansiosidonnaisella päivärahalla, että heti tapahtuu semmoinen kohtuullistaminen, joka tietysti on nyky-lainsäädännönkin mukaisesti mahdollista, kun tällainen tapahtuu. Mutta pidän sitä erityisen hyvänä, että tänne on kirjattu myös se, että ei heti aiheudu maksuhäiriömerkintää, sillä juuri siinä tilanteessa, kun ansiot romahtavat ja tulee maksuhäiriömerkintä, sen oman elämän mahdollistaminen minkäänlaisella luototuksella tulee aika mahdottomaksi. Se tuo erilaisia esteitä, niin kuin tiedämme, maksuhäiriömerkinnän osalta: puhelimen, vuokra-asunnon saamiseen — ynnä muuta, ynnä muuta — liittyviä vaikeuksia.

Tärkeätä ihan hallituksen esityksen ensimmäisissä pykälissä on tämä ulosottomiehen ohjaamisvelvollisuus, koska monesti juuri talousongelmissa olevat ihmiset ovat voimattomia ja jaksamisensa äärirajoilla. Tämä on nyt oikein hyvä asia, että tulee sen viranomaisen taholta eli ulosottomiehen taholta veloitteeksi neuvoa tämän lainsäädännön mahdollisuuksista.

Pidän myös tärkeänä tätä vapaakuukausien myöntämistä. Se on hyvin ja selkeästi kirjoitettu tähän lainsäädäntöön, ja pidän sitä myös hyvänä, koska nyt se on velvoittavaa, että se on myös annettava sitten, kun se arvio täyttyy, että tämän koronaepidemian takia ollaan ajautettu taloudelliseen ahdinkoon ja ulosotto näin voisi kohtuuttomasti rasittaa. En tiedä, oliko siinä nyt sitten, että voitiin vuodeksi antaa sitä, ja silti täällä lainsäädännössä on, että päättyy marraskuun 30. päivää, jos nyt oikein nopeasti lukiessani sen näin, mutta se ei nyt varmasti ole iso ristiriita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2020 vp

Mutta olisin kysynyt ministeriltä nyt, kun tässä edellä paljonkin kiitosta saanut 720 euron osa tulee maksettavaksi — tai sitä voivat hakea henkilöt, jotka jäivät palkkatyöstä mahdollistamaan lastenhoidon ja etäkoulunkäynnin — että tässä vaiheessa ei ehkä varmasti vielä ole pystytty huomioimaan, mitä sen rahan kanssa tehdään, jos henkilö on ollut ulosotossa ja jää sitten hoitamaan lastaan. Tämähän vastaa yhtäkkiä päässä laskien noin 1 600 euron kuukausiansiota ja siitä maksettavaa työttömyyskorvausta, tämä 720 euroa. Mutta ihan kysymyksenä, että onko se on pohdittu niin, että tämä olisi sitten subjektiivinen oikeus myös ulosottoon nähden, että puntaroitaisiin se valmiiksi, minkälaisia tulkintoja siitä voi tulla.

Mutta haluan kiittää hallitusta ja ministeriä hyvästä valmistelusta ja esittelystä siltä osin kuin suomenkielinen edustaja sen ymmärsi. [Anna-Maja Henriksson: Se oli sama ruotsiksi!]

13.51 Rami Lehto ps: Arvoisa herra puhemies! Koronaviruksen aiheuttama väliaikainen kyvyttömyys vastata velvoitteista ei saisi johtaa välittömästi ulosottoon eikä myöskään maksuhäiriömerkintöihin. Jo nämä maksuhäiriömerkinnät tulevat suuresti vaikuttamaan tulevaisuuden toimiin, kuten edustaja Myllykoskikin täällä totesi, kun ei saa välttämättä puhelinliittymää, ei saa vuokra-asuntoa, ei saa asuntolainaa. Nämä asiat voivat sitten johtaa siihen, että ihminen luovuttaa helpommin, kun on lähtenyt luisumaan, ja se luisu lähtee sitten kertautumaan, ja se voi johtaa ikäviinkin asioihin.

Nyt esitetyillä muutoksilla pyritään siihen, että velalliselle jäisi enemmän aikaa oman taloudellisen tilanteen selvittämiseen ja tasapainoon saamiseen. No, lisäajan puitteissa velallisella olisi mahdollisuus saada tilanteeseen myös apua talouden tukitoimien kautta tai esimerkiksi velkaneuvonnan avulla. Tämä on hyvä asia. Jos ajatellaan, että ulosoton velkojille tilittämien varojen määrä tulee nyt pienenemään, niin näin tapahtuisi kumminkin. Tämä on hyvä asia, että nyt annetaan vähän siimaa ja lisätään maksuaikaa ja annetaan ulosotossa oleville vapaakuukausia tietyin edellytyksin ja häätöaikaakin pidennetään. Tässä täytyy olla tarkkana, että on koronasta johtuvaa se eikä sitten vain hyväksikäytetä vuokranantajaa.

Näissä on oltava aina tarkkana, kun tehdään nopeita päätöksiä, mutta ihan toivottavia asioita.

13.52 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Elämme todella vaikeaa aikaa. Lomautus, sairastuminen, työttömäksi joutuminen ajavat ihmisiä ahdinkoon, aiheuttavat velkakerrettä, maksuvaikeuksia, ja silloin on erittäin tärkeää, että tulemme kaikin mahdollisin keinoin vastaan ihmistä näissä hankalissa tilanteissa. Ihmiset ovat ahdistuneita, ja voi olla, että moni ihminen ei kestä tätä painetta ja ajautuu ratkaisuihin, jotka ovat hyvin järkyttäviä.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan ulosottokaaren väliaikaista muuttamista. Esityksen mukaan ulosottokaaren säännökset, joissa säädetään ulosottomenettelyn keventämisestä, rajoittamisesta tai täytäntöönpanon lykkäämisestä koskevista edellytyksistä, muutettaisiin siten, että COVID-19-epidemiasta aiheutuvat poikkeusolot sekä näistä aiheutuvat taloudelliset vaikeudet voidaan ottaa voimassa olevaa säännöstöä paremmin huomioon ulosottomenettelyissä.

Tällä esitetyllä muutoksella pyritään siis siihen, että velalliselle jäisi enemmän aikaa oman taloudellisen tilanteensa selvittämiseen ja tasapainoon saamiseen. Lisäajan puitteissa velallisella olisi mahdollisuus saada tilanteeseensa myös apua talouden tukitoimien kautta tai esimerkiksi velkaneuvonnan avulla. On erittäin tärkeää, että kun henkilö ottaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2020 vp

esimerkiksi velkaneuvontaan yhteyttä, niin hän pääsee sinne läpi ja hän saa sieltä avun, siellä on riittävästi resursseja.

Esitettyjen muutosten myötä velalliselle jää myös enemmän varoja omaan käyttöönsä koronaviruksen aiheuttamana taloudellisesti vaikeana aikana. Väliaikaisella lailla varmistetaan myös se, että koronaviruksesta johtuvan poikkeustilan aiheuttamat erityistilanteet tulevat yhdenvertaisesti huomioon otetuiksi kaikkien velallisten osalta.

Arvoisa puhemies! Jo nykylaki mahdollistaa ulosmittauksen tai ulosottopidätyksen määrän rajoittamisen, jos velallisen maksukyky on erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt, ja myös esimerkiksi maksuaikaa voidaan jo olemassa olevan lain mukaan myöntää erityisestä syystä. Kysyisin ministeriltä: mitä erityistä muutosta tämä nyt väliaikaisesti voimaan tuleva laki antaa ja turvaa? On hyvä asia, että maksuhäiriömerkintää ei aiheudu heti. Se on iso asia ja tärkeä asia ihmiselle jo henkisesti ajateltuna. On usein järkyttävää kuulla tai tietää, että maksuhäiriömerkintä on tullut.

Arvoisa puhemies! Vielä haluan nostaa esille tilanteen niiden ihmisten kohdalla, jotka vaikka sairastuvat, joutuvat sinne pitkäaikaiseen sairaalahoitoon tai laitoshoitoon, ja sillä tavalla se laskukasa ja maksutaakka kasvavat entisestään. Heidän kohdallaan voi olla tilanne myös se, että kukaan ei ole siellä kotona katsomassa sitä laskupinoa eikä seuraamassa ja maksamassa niitä laskuja, ja voi tulla yllättäviä tilanteita vastaan sitten, kun kotiutuu sieltä sairaalasta, kun laskuja onkin iso kasa ja huomautuslaskuja ynnä muita. Vastaako tämä laki nyt myös näihin kysymyksiin, että jos ihminen vaikkapa sairastuisi koronavirukseen, hyvin pitkään joutuu olemaan sairaalassa — tehohoitokin kestää viikkoja, puhutaan kymmenistä, kymmenistä päivistä — niin millä tavalla ihminen esimerkiksi sairaalalaskujen kohdalla kohtaa sen arjen?

Arvoisa puhemies! On hienoa, että hallitus huomioi velkaantuneen tilan ja aseman ja muistaa 90-luvun laman ihmisten tilanteen. Kyllä tähän asti hyvin paljon olette tehneet, hallitus, niitä toimia, että nämä muistikuvat ovat mielessä, ja haluamme ehkäistä ja estää ne järkyttävät tapahtumat ja muun muassa itsemurhat, joita siihen maailmanaikaan tapahtui todella paljon. — Kiitos.

13.56 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Koronavirustilanteen takia meillä vallitsevat poikkeusolot. Tilanne on haasteellinen ja vaikea, koska vaikka tiedämme, että tämä taistelu tullaan vielä voittamaan, pitää löytää ne keinot, joilla estetään mahdollisimman hyvin viruksen aiheuttamat tuhot. Terveys on tärkeintä, tärkeintä on estää koronakuolemat, mutta heti sen jälkeen tulee tietysti tärkeysjärjestyksessä myös se talouspuoli, koska se on niin moneen asiaan sidottu.

Jo ennen tätä koronaa meillä oli yli puoli miljoonaa suomalaista ulosotossa tai heillä oli maksuhäiriömerkintä — siis yli puoli miljoonaa — ja voi vain kuvitella, että tämän koronan aikana, ja varsinkin sitten kun korona on jo voitettu, tilanne voi olla paljon pahempi vielä. Meillä on vielä enemmän heitä, joilla on näitä ongelmia. Nämä kansalaiset ja yritykset ovat näissä poikkeusoloissa todella kovan paikan edessä nyt. Monet ulosotossa olevat ovat tehneet maksusuunnitelman tällä hetkellä, ja he lyhentävät näitä maksujaan. On käynyt myös niin, että osa on joutunut nyt sitten lomautuksen alle ja tulot ovat vähentyneet. Heidän on todella melkein mahdoton nyt niitä lyhennyksiä hoitaa. Ulosotossa on laskettu, että ihmiselle pitää jäädä määrätty määrä rahaa käytettäväksi niihin perustarpeisiin ja perusmenoihin, ja monen kohdalla on todella tarkkaan laskettava, että tosiaan jää siihen ruokaan ja lääkkeisiin ja asumiseen se raha.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2020 vp

Hallituksen tavoite on madaltaa ulosottokaaren rajoitusten ja helpotusten soveltamisen kynnystä, ja on erittäin hyvä, että hallitus tuo nämä lait nyt tänne esille, koska on todella tärkeää puuttua varsinkin ulosotossa olevien ja maksuhäiriömerkinnän omaavien ihmisten ongelmiin. Tämä laki on väliaikainen näin poikkeusolojen aikana, ja kun on tilapäinen ahdinko kysymyksessä, niin lakia sovellettaisiin nyt. Mutta jos ajatellaan tätä lakia ja sen käyttöönottoa, niin lopullisesti tämä on kyllä velallisen ja ulosottovelkojan etu loppujen lopuksi, että näitä helpotuksia annetaan ja annettaisiin. Tarkoitus on, että ne voisivat olla esimerkiksi näitä vapaakuukausia tai että ulosmittauksen määrää vähennettäisiin. Elinkeinoja harjoittavan kohdalla on myös ajateltu tulla vähän vastaan.

Jos ajatellaan ulosottomiehen roolia, jonka Myllykoskikin nosti tässä esille, on todella tärkeää, että ulosottomiehiä nyt ohjataan tämän suhteen, mitä hallitus nyt esittää, että ulosottomiehillä säilyisi kuitenkin tällainen tapauskohtainen harkinta muuttaa tai rajata tämän lain perusteella lisäaikoja tai -helpotuksia. Minä kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: tullaanko tätä seuraamaan, että käyttäytyvätkö ulosottomiehet sitten käytännössä tämän hallituksen esityksen mukaisesti, että varmasti tämä koituu sitten näitten ulosotossa olevien hyväksi ja sitä käytetään laajasti? Toiseksi kysyisin vielä: Onko ulosottomiesten oma toimeentulo vieläkin osaksi kiinni myös siitä, mitä saadaan ulosmitattua ulosottovelallisilta? Onko tässä jotain ristiriitaa?

Toivomus on tietysti, että tämä tulee mahdollisimman pian käyttöön, koska se hätä on nyt kovin suuri. Myöhemmin tänään vielä täällä käsitellään tätä konkurssilainsäädäntöä, ja välttämättä ei aina usko siihen, että se mahdollisuus auttaa näitä yrityksiä ja myösään yksityishenkilöitä olisi ihan sitten todellista. Huoli on kova kuitenkin, vaikka hallitus nyt tekee tämän hyvän esityksen, sillä 90-luvun laman seuraukset olivat järkyttäviä. Edustaja Juvonen nostikin tässä esille nämä itsemurhat, ja hallitus on kyllä sanonut, että nyt pyritään välttämään tätä järkyttävää jälkimaininkia, mikä silloin koitui monen ihmisen kohtaloksi. Varsinkin, kun ajatellaan, että meillä on vielä näitä ihmisiä, jotka kärsivät tästä. On puhuttu siitä totuuskomiteasta, tai mikä se nyt olikaan, joka voisi pohtia, mitä silloin tapahtui, voisiko näitä ihmisiä armahtaa tai tehdä jotain, koska tämä tilanne on jatkunut jo kymmeniä vuosia.

Tämä hallituksen esitys on nyt sitten tietysti ajankohtainen, ja kiitän siitä, että hallitus on ottanut tämän nyt vakavasti.

Jos ajatellaan vielä — minä otan vielä yhden esimerkin, kun puhutaan ulosottomiehistä — niin tällä hetkellä tämä ei vielä oikein toimi. Eräs henkilö otti just pari päivää sitten yhteyttä: hänen vaimonsa on joutunut lomautetuksi, hän on itse ulosmittauksessa, ja hänen palkastaan ulosmitataan. Nyt vaimo on lomautettu, heillä ei olisi enää mahdollisuutta lyhentää näin suurta määrää. Hän oli soittanut ulosottomiehelle ja kysynyt mahdollisuuksia vähän tulla vastaan, ja vastaus oli ollut, että ei, tämä maksusuunnitelma pysyy muuttumattomana. Sen takia tämänkin esimerkin valossa tämä on todella tarpeellinen ja odotettu. — Kiitos.

14.03 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Esitetyillä muutoksilla pyritään siihen, että velalliselle jäisi enemmän aikaa oman taloudellisen tilanteen selvittämiseen ja tasapainoon saamiseen.

Jätin noin kuukausi sitten toimenpidealoitteen velallisen aseman parantamisesta väliaikaisesti koronapandemian aikaan. On hienoa, että hallitus on ottanut tästä nytten kappia. Aloitteessani ehdotin, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin muuttaakseen lainsäädäntöä tila-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2020 vp

päisesti sallien yhä useampia vapaakuukausia ulosottovelallisille. Toki ulosottomies voi käyttää harkintavaltaa velallisen eduksi tietyissä tilanteissa jo nyt, kuten vapaakuukausien myöntäminen, ulosmittauksen rajoittaminen ja häätöjen lykkääminen. Mutta tämä hallituksen esitys madaltaa nimenomaan ulosottokaaren helpotusten ja rajoitusten soveltamisen kynnystä sekä sitoo myös ulosottomiesten toimintaa.

Edustaja Lehto toi täällä tärkeän kysymyksen esiin, eli että on tärkeä seurata tätä väliaikaista lakia, ettei sitä aleta käyttämään sitten hyväksi. Myös edustaja Elomaan kysymys tästä, että seurataanko näitten ulosottomiesten toimintaa, on kanssa erittäin hyvä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Marttinen, ja sen jälkeen ministeri.

14.04 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! On aivan oikein, että normaalitilanteessa saatavat voidaan periä viime kädessä ulosottoteitse. Se turvaa velanmaksun ja velkojan saamisoikeuden toteutumisen. Veloistaan täytyy huolehtia. Nyt elämme kuitenkin aivan toisenlaisessa maailmassa. Koronavirus on tuonut jokaiselle ihmiselle ja yritykselle eteen odottamattoman raa'an tilanteen. Moni on nyt erittäin tiukassa paikassa. Usean yrittäjän kassavirta on pysähtynyt. Rahaa ei tule, mutta laskujen eräpäivä lähestyy silti uhkaavasti. Huoli huomisesta ja yrityksen tulevaisuudesta on monella nyt todellinen.

Ulosottolainsäädäntö sisältää jo nykyisellään säännöksiä, joilla perintätoimia voidaan lykätä ja lieventää. Perusteet huomioivat erinäiset sosiaaliset syyt. Ulosottokaari on kuitenkin tehty normaalioloja silmällä pitäen. Korona on vienyt meidät nimittäin nyt kauas normaalioloista. Siitä on tullut valtava sosiaalinen kriisi, joka on pahenemassa koko ajan, ja se muodostaa aivan omanlaisensa syyn myös velanmaksujen lykkääntymiseen.

Herra puhemies! Korona ei ole yhdenkään suomalaisen syytä. Olemme tahtomattamme joutuneet oloihin, joita kukaan ei ole osannut odottaa. On tärkeää, että korona nyt huomioidaan tässä ulosottokaaren väliaikaisessa muutoksessa, jota oikeusministeriössä on valmisteltu. Jatkossa ulosottomenettelyssä huomioitaisiin koronan vaikutukset velallisen maksukyvyn tilapäiseen heikentymiseen. Velanmaksuaikaa voitaisiin pidentää kolmesta kuuteen kuukauteen. Palkasta ja elinkeinotulosta voitaisiin ulosmitata aiempaa pienempi osuus. Edellytysten täytyessä myönnettäisiin myös perintävapaita kuukausia. Samaten häätöjen toimeenpanoa voitaisiin lykätä jopa neljä kuukautta. Tämä on oikein, sillä kenenkään ei voida kevein perustein antaa joutua vaille asuntoa tässä poikkeuksellisessa tilanteessa.

Normaalioloissa velkojen suorittamatta jääminen aiheuttaa luottotietoihin maksuhäiriömerkinnän. Se on erittäin vakava asia, sillä lähes 400 000 suomalaisella on jo maksuhäiriömerkintä tällä hetkellä. Maksuhäiriömerkintää ei voisi myöskään antaa koronasta johtuvan tilapäisen varattomuuden vuoksi. Pidän tätä muutosta myös erittäin perusteltuna.

On tärkeää, että muutokset tehdään nimenomaan koronavaikutukset huomioiden. Mitään yleistä oikeutta maksumoraalista poikkeamiseen tämä ei voi tuottaa. Tästä on tässä salissa jo käyty tärkeää keskustelua. Yhteiskuntamme ja talousjärjestelmämme elää sen varassa, että raha ja suoritukset liikkuvat ihmiseltä ja yritykseltä toiselle ja kaikki perustuu lopulta sille, että omista suorituksista huolehditaan.

Herra puhemies! On sekä velallisten että velkojan etu, että kriisistä päästään yli ilman ulosottoaaltoa, velallisten talousahdinkoa ja tarpeettomia maksuhäiriömerkintöjä.

Ministeri on valmistellut erinomaisen esityksen tämän salin käsittelyyn. Ja vaikka nyt tähän nimenomaiseen pykälään tässä ei esitetäkään muutosta, niin tohdin silti kysyä minis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2020 vp

teriltä ulosoton suojaosuuden tasosta. Se liittyy kuitenkin tähän, on ulosottokaaren alaista sääntelyä. Ja ottaen huomioon sen, että maksuhäiriömerkintöjen ja taas vastaavasti ulosottoon joutuneiden ihmisten määrä on hyvin korkea, meidän pitäisi myös miettiä sitä, mitä tapahtuu tämän kriisin jälkeen. Miten me voimme huolehtia siitä, että voimakkaasti velkaantuneet ihmiset säilyttävät toivon tulevaisuudesta ja että heillä säilyvät myös kannusteet ottaa työtä vastaan? Kysyisin ministeriltä, että olette varmasti pohtinut sitä, voitaisiinko tätä suojaosan tasoa nostaa. Sille on laskettu myös aivan suorat työllisyysvaikutukset, ja se sopisi hyvin näihin tuleviin toimiin, mitä hallitus joutuu joka tapauksessa pohtimaan. Sen tasoa voitaisiin nostaa esimerkiksi 900 euroon kuussa, jos puhutaan tästä perustasoi-sesta suojaosasta. Mutta tätä kysyn nyt ministeriltä.

14.09 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille hyvistä kysymyksistä, ja kiitos siitä, että otatte tämän esityksen niin hyvin vastaan. Todella tilanne on erittäin, erittäin vaikea monessa perheessä tänä päivänä, ja sen takia tarvitaan sellaisia toimenpiteitä, jotka voivat ainakin jonkun verran perheitä auttaa ja ulosottovelallisia auttaa.

Tässä on tullut paljon hyviä kysymyksiä. Edustaja Myllykoski kysyi myös tästä tuesta, joka nyt tullaan maksamaan niille ihmisille, jotka jäävät kotiin hoitamaan lapsiaan ja jotka eivät siitä ajasta saa palkkaa. Siitä ei ole erikseen keskusteltu, voisiko tämä olla ulosmittauksen ulkopuolella. Lähdän siitä, että tässä on pääsääntö, että se on tulo niin kuin muutkin tulot, mutta tämä esitys, mikä nyt on täällä eduskunnassa, varmasti tässä tapauksessa on hyväksi myös sellaisille henkilöille, jotka voivat olla ulosoton piirissä ja jotka saavat tai tulevat saamaan tätä tukea.

Tässä on kysytty myös, mitä tässä nyt sitten käytännössä muuttuu.

No, maksuajoista sen verran, että tulee mahdollisuus myöntää kolmen kuukauden sijaan enintään kuuden kuukauden maksuajan pidennys, ja ulosottokaaren vaatimusta erityisesti syystä maksuajan myöntämiselle ehdotetaan muutettavaksi siten, että tässä laissa riittävä peruste on todennäköisesti suoritettava maksu.

Sitten kaikissa näissä pykälissä otetaan huomioon se, että jos ihminen on joutunut tilanteeseen koronavirusepidemian vuoksi, niin se on tavallaan syy ulosottomiehen myös käyttää nyt näitä mahdollisuuksia, jotka tämä lakimuutos tai nämä lainmuutokset antavat myöden.

Vapaakuukausien perusteista sen verran, että voimassa olevien perusteiden eli velallisen välttämättömien asumiskustannusten tai muiden elinkustannusten huomioonlisisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi vapaakuukausien myöntämisen perusteeksi COVID-19-epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista velalliselle aiheutunut väliaikainen maksuvaikeus, ja myös mitä tulee yrittäjiin, niin heillekin tulee tämän perusteella nyt mahdollisuuksia saada pitää suurempi osa kuin viisi kuudesosaa siitä yrittäjätulosta tämän muutoksen myötä.

Edustaja Elomaa ja muutama muu teistä kyselitte tästä seurannasta. Siitä on ollut puhetta jo ulosottolaitoksen sisällä. Elikkä heti kun tämä laki on täällä hyväksytty, niin suunnitellaan koulutusta kaikille ulosottomiehille, että he tietävät myös, millä tavalla tätä pitäisi nyt sitten käytännössä soveltaa, ja totta kai se on niin, että hallitus ajaa takaa sitä, että tämä myös otetaan nyt vakavasti ja että ulosottomiehet myös ymmärtävät sen erilaisen tilanteen, mihin ihmiset nyt ovat joutuneet ja joutumassa tämän koronapandemian vuoksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2020 vp

Sitten muistelen itse myös lama-aikaa. Olin silloin nuorena juristina pankissa töissä ja joka päivä tuli uusia velkajärjestelyhakemuksia ja uusia konkurssseja pöydälle. Meidän pitää tehdä kaikkemme, jotta nyt ei tapahtuisi samalla tavalla ja jotta siltä henkisesti kärsimyksestä, joka siitä silloin 90-luvulla saatiin moneen perheeseen, välttyttäisiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.13.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.08.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä.

16.09 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on muuttaa ulosottoa koskevaa lainsäädäntöä niin, että lievennettäisiin tämän ulosottomenettelyn ikään kuin joutuisuusvaatimusta. Koronavirus on aiheuttanut väliaikaista kyvyttömyyttä vastata velvoitteista, ja se ei saisi johtaa välittömästi maksuhäiriömerkintöihin. Tässä laisassa kuitenkin ulosottomiehellä säilyy tapauskohtainen harkinta muuttaa tai rajata tämän lain perusteella annettuja lisäaikoja ja helpotuksia, ja tältä osin ne perusperiaatteet, jotka ulosottoaaren ikään kuin perussäännöissä ovat, pysyisivät voimassa, mikä on hyvä asia.

Erityisesti kiinnitän huomiota häätömenettelyyn, jossa puututaan hyvin voimakkaasti henkilön perusoikeuksiin. Tässä kohden tämä ehdotettu lisämääräaika tuo häätömenettelyyn myös perustuslain kannalta oikeasuhtaisuutta ja omalta osaltaan on näitä virusepidemiatilanteen aiheuttamia vaikeita tilanteita helpottamassa. Siinä mielessä on hyvä, että tässä hallituksen esityksessä on aika perusteellisesti pohdittu tätä suhdetta perustuslakiin ja sääätämisyjärjestykseen omaisuudensuojan kannalta ja erityisesti tämän häätömenettelyn kannalta.

16.11 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Olisi nyt ollut toivottavaa tietysti, että olisi päässyt asiaa vähän ministerille suoraan itse kertomaan, mutta toivottavasti viesti sitten jotain kautta menee. Tässä tosiaan puhutaan tästä ulosotosta, ja niin sanotusti helpotetaan ulosottomiehiä antamaan armoa velkojen kohtelussa, mutta joka tapauksessa tässä vähän minua häiritsee se asia, että tässä ei oikeastaan kauheasti muuteta mitään, koska tilanne on se, että edelleenkin ulosottomiehiä ei veloiteta tekemään mitään, vaan annetaan niin sanotusti mukamas paremmat eväät. Kuitenkin täytyy sanoa, että ihmisiä ovat ulosottomiehetkin, ja siellä joskus henkilökemiatkaan eivät välttämättä pelaa niin hyvin, että tästä olisi kauheasti hyötyä jollekin velalliselle.

Olisin nähnyt huomattavasti parempana ja vähemmän byrokraattisena ratkaisuna, että oltaisiin esimerkiksi keskeytetty ulosoton periminen kaikilta kolmeksi kuukaudeksi. Silloin ei velallisen olisi tarvinnut käydä näitä minkään näköisiä asioita erikseen läpi. Koska mitä todennäköisimmin siellä tulee ulosottomiehillekin olemaan töitä seuraavat kolme kuukautta huomattavasti enemmän, niin se olisi huomattavasti helpottanut tätä ruljanssia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2020 vp

sitten siinä kohtaa, kun ei olisi tarvinnut näihin niin sanotusti vanhoihin asiakkaisiin siinä välissä puuttua.

Tässä kuitenkin täytyy ottaa huomioon, mitä aika harva asiaa tuntematon ihminen — sellainen ihminen, joka on koko elämänsä ollut siinä tilanteessa, ettei ole juurikaan tarvinnut muuta kuin täällä siitä asiasta jotain puhua — ymmärtää. Että siinä vaiheessa, kun velka menee ulosottoon, niin velkojat ovat hyvin harvoin enää niitä, kellä tällainen velan takaisin saanti tekisi vaikeuksia kuitenkaan omassa taloudessa. Itse olen aikoinani — nyt olen tietysti jo kuuluisakin niistä ulosotoistani — ollut nuorempana ulosoton asiakas, ja pitkän rupeaman jälkeen sain ulosottoni maksettua, kunnes sitten ostimme talon, ja jouduinkin maksamaan kaverin takaaman pankkilainan vielä siinä samassa yhteydessä, ja se oli nykyrahoissa noin 15 000 euroa. Se oli normaalille pienyrittäjälle aika kova paukku, mutta todellisuudessa siinäkin tapauksessa, vaikka vein sen ulosottoon ja kaveri ei niitä maksanut, niin tavallaan se oli jo kärsitty niin, ettei minun ja perheeni, neljälapsisen perheen, elättäminen ei ollut kuitenkaan siitä kiinni. Eliikä liian usein näissä ulosottokeskusteluissa käydään näitä asioita läpi liian paljon niiden velkojien puolelta. Totta kai velkojilla on oikeus ja velkojien pitää velkansa tulla saamaankin, sitä en tarkoita siinä, mutta he hyvin harvoin välttämättä ovat niin ahtaalla sellaisessa tilanteessa kuin ne, jotka siellä ovat velallisia. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.